

Amorgoslu
Semonides
Kadınlar Üzerine

Amorgoslu Semonides
Kadınlar Üzerine

Amorgoslu Semonides
ve Altı İambos Şairi
(Bütün Fragmanlar)

Notos Kitap 039
Özel Dizi 002
©Notos Kitap Yayınevi, 2010

Birinci Basım
Ekim 2010

ISBN 978-605-5904-26-5

Sertifika 16343

Özgün Adı
Semonides, Fragments and
Six Iambic Poets

Kapak Tasarımı
Emre Altınok

Notos Kitap Yayınevi
İnönü Caddesi, Emektar Sokak, 18/1
Gümüşsuyu, Beyoğlu 34427 İstanbul
0212 243 49 07
www.notosblog.com

Baskı ve Cilt
Pasifik Ofset
Baha İş Merkezi, Haramidere İstanbul
0212 412 17 77

Amorgoslu Semonides
Kadınlar Üzerine
Amorgoslu Semonides
ve Altı İambos Şairi
(Bütün Fragmanlar)

Türkçesi
Alova

GİRİŞ

Suidas Sözlüğü'ne göre, *iambos* şairi, Krines oğlu, Amorgoslu Semonides Troya Savaşı'ndan 490 yıl sonra ünlendi. *Iambos*ların yanı sıra, iki *elegia* kitabı yazdı. Kimilerine göre, ilk *iambos* şairiydi. Gerçekte Samosluydu ve Samosluların önderi olarak, Amorgos'un sömürgeleştirilmesi sırasında bu adaya geldi. Adada üç kent kurdu: Minoa, Aigialos ve Arkesime. Samos tarihini manzum biçimde yazdı. *Açımlamalar* adlı yapıtını üç kitapta topladı. Kyril'e göre, "Hipponaks, Semonides ve müzikçi Aristoksenos 29. Olimpiyat'ta ünlendi (664-661)." Athenaeus, *iambos* şairleri üzerine yazdığı birinci kitapta, Mnasion'un halkın önünde Semonides'in şiirlerini okuduğundan söz eder. Lukianos ise, üç büyük *iambos* şairi olarak, Arkhilokhos, Hipponaks ve Semonides'in adlarını sayar. Yunan Lirik Şiiri adlı yapıtında M.L. West Semonides'ten söz

ederken, “Olasılıkla, İÖ 7. yüzyılın ikinci yarısında yaşadı ve doğum yeri Samos’tu. İki *elegia* kitabı ve *iambos* ölçüsüyle yazdığı en az iki kitabı olduğu bilinir. Eski kaynaklarda, sık sık, Keoslu Simonides’le karıştırılır,” üst notunu koyar. Strabon da Amorgos’tan söz ederken Semonides’i anar. R. Lattimore ise, Yunan Lirikleri adlı antolojisinde onu, daha çok, bir köy bilgesine benzetir.

Birincisi kısa, ikincisi uzun, iki heceden oluşan bir ölçü ayağı olan *iambos*, gerçekte, bir şiir türünü tanımlar. Sözcüğün kökeni tartışmalıdır. Kimi bilginler, *iambos* ile Dionysos şenliklerinde söylenen *dithyrambos* arasında bir bağlantı kurar. *İambos* terimi ilk kez şair Arkhilokhos’un bir fragmanında anılmıştır. Her iki sözcüğün Helen-öncesi olduğu sanılmaktadır. Azra Erhat *Mitoloji Sözlüğü* adlı yapıtında bu terimi mitolojik İambe’ye bağlar-ken, “... kızı Persophone’yi aramaya çıkan Demeter oraya uğramış. Üzüntüden yüzü gülmeyen tanrıçayı İambe yaptığı şakalarla güldürmeyi başarmış. İlk Yunan taşlamaları, sonra da tragedya ve

komedyalarda konuşma vezni olan *iambos* veznine adını veren bu İambe imiş,” der. Sirakusai’de ise yerli dansçılara *iambistai* adı veriliyordu.

Iamboslar, başlangıçta, Demeter ve Dionysos adına düzenlenen kimi şenliklerde söylenen, geleneksel nitelikteki, komik, açık saçık, küfürlü, aşağılayıcı, iğneleyici sözlerden oluşan şarkı ve monologlardı. ‘Edebi *iambos*’ denen tür ise, bu geleneğe yaslanan bireysel şairlerce geliştirildi. İonia’da, İÖ 7. ve 6. yüzyıllarda Arkhilokhos, Hipponaks ve Semonides gibi şairler, şenliklerde okunmak üzere yazdıkları ve sert, iğneleyici bir söyleyişin, cinselliğin, acımasız yergilerin egemen olduğu şiirleriyle, yüzyıllarca ‘*iambos* şiiri’ olarak anılacak türü yarattılar. Semonides’in kullandığı *iambos trimetros*,¹ Aristoteles’e göre, bütün ritimler içinde, konuşulan Yunancaya en yakın olanıydı ve 5. yüzyıl tiyatrosunda standart diyalog ölçüsü olarak kabul edilmişti. Ephesoslu Hipponaks ise *iambos trimetros*’a yeni bir özellik kazandırarak, *kholiambos* (aksak *iambos*) ölçüsünü geliştirdi.

Semonides’in 1 numaralı fragmanında görüldüğü gibi, *iambos*, yalnızca Demeter şenliklerini oluşturan öğelerden biri değil, aynı zamanda, yaşam

üzerine derinlemesine bir düşünceyi yansıtan bir şiir türü olarak gelişti. Bu fragmanı kimi bilgiler 'karamsar' olarak nitelemiştir. Ne ki, şiirde gerçekçi bir bakış açısının egemen olmadığı söylenemez. 1-4 fragmanlar, bu bakımdan, bir bütün olarak okunabilir. Semonides'in dünyaca ünlü 7 numaralı fragmanı ise, şairin kişiselliğini yansıtmaktan çok, kimi meddah gösterilerini ya da ortaoyunlarındaki monologları hatırlatır biçimde, Demeter-Dionysos şenliklerinde sık rastlanan bir temayı işler. Aynı temaya Arkhilokhos ve Hesiodos'ta da rastlanır. Arkaik dönemden günümüze kalan en uzun *iambos* olan bu şiir, bir yönüyle, hayvan fabllarından türetilmiş izlenimi verir. 1. ve 7. fragmanlar, geleneksel halk düşüncesi göz önünde bulundurulurak okunmalıdır.

Semonides; Arkhilokhos, Hipponaks, Herodas ve öteki *iambos* şairleriyle birlikte, 'edebi *iambos*' geleneği çizgisinde yürüyen Yunan şairlerini önemli ölçüde etkilemiştir.

Alova, Şubat 2009